

Козир М.,

доцентка кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
м. Київ, Україна
m.kozyr@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0001-8402-2589

Сад А.,

студентка 6 курсу
ОП «Освітній дизайн і коучинг в освіті дорослих»
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна
aosad.fpo23m@kubg.edu.ua

ORCID iD 0009-0000-2576-1728

ДІАГНОСТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ: РЕАЛЬНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядається діагностувальний етап впровадження інноваційних практик в університетській освіті, їхня актуальність, реальний стан і перспективи, які впливають на розвиток або занепад цієї галузі. Автори підкреслюють важливість застосування інноваційних цифрових ресурсів у системі освіти дорослих, особливо в умовах сучасних криз. Основною метою статі є відстеження актуальних проблем, з якими стикнулися студенти під час навчання в умовах війни в ході впровадження інноваційних практик, та запобігання можливим ризикам у галузі вищої освіти. Стаття досліджує актуальні виклики, доцільність використання та шляхи мінімізації ризиків інновацій, аналізуючи переваги та недоліки таких інструментів штучного інтелекту.

Автори також визначають основні характеристики понять «інновація» та «інноваційні практики», що спрямовані на забезпечення якісної освіти в кризових умовах, таких як повномасштабна війна й перебої з електропостачанням.

Увагу приділено впливу європейського освітнього простору на вищу освіту України, зокрема інтеграції європейських стандартів навчання. Проаналізовано проблеми системи освіти дорослих у Європі, де особливо актуальною є підготовка висококваліфікованих педагогів.

У висновках підкреслено, що впровадження інноваційних практик у вищу освіту є вирішальним фактором для збереження інтелектуального потенціалу нації в умовах XXI ст. Майже всі студенти, які взяли участь в опитуванні, знають сутність інновацій та інновацій в освіті, що вказує на їхню обізнаність у використанні інноваційних практик. Для здобувачів освіти інноваційні практики — це сучасний підхід до навчання та урізноманітнення освітнього процесу. Педагоги, які викладають у закладах вищої освіти, застосовують інноваційні технології під час вивчення багатьох дисциплін. Серед упроваджених інноваційних технологій студентам подобається: інтерактивне навчання, користування електронними платформами, штучним інтелектом та процесом дизайн-мислення. Найбільш уживаною інноваційною практикою здобувачі освіти вважають електронні платформи, штучний інтелект та цифрові ресурси. До того ж отримані результати опитування студентів свідчать про те, що штучний інтелект позитивно впливає на якість вищої освіти. Щодо відповідей здобувачів освіти на поставлені запитання стосовно переваг та недоліків впровадження інноваційних практик у вищій освіті України з'ясовано таке. Перевагами є те, що інноваційні технології забезпечують ефективніше навчання, сприяють розвитку вищої освіти в Україні та задовольняють потреби сьогодення. Недоліки відсутні.

Ключові слова: вища освіта, інновації, інноваційні практики, європейські стандарти, університетська освіта, штучний інтелект.

© Козир М., Сад А., 2024

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024

Постановка проблеми. Освітня спільнота України в 2022 р. зіштовхнулася з глобальним викликом у галузі освіти, що спричинило неминучі зміни. Серед освітян постало питання щодо використання оптимальних ресурсів в освітньому процесі, зокрема, чи залишаються актуальними довоєнні методи навчання, чи вони потребують доопрацювання та впровадження інноваційних практик задля збереження якості освіти й піднесення її на вищий рівень в умовах війни.

Від початку 2022 р. й дотепер науковці намагаються віднайти шлях, який забезпечить сталий розвиток вищої освіти. Завдяки таким пошукам освітній процес не зупинявся у зв'язку з постійними викликами сьогодення (вимкнення світла, обстріли, навчання в укриттях тощо).

Однак для того, щоб простежити потреби суспільства, потрібно час від часу здійснювати моніторинг серед здобувачів освіти й таким чином вносити зміни в навчальний процес з урахуванням особистісно орієнтованого підходу (Козир М., Сад А., 2023, с. 65–69)

Мета статті — простежити актуальні проблеми зсередини, з якими стикнулися студенти під час навчання в умовах війни, та запобігти можливим ризикам у галузі вищої освіти. **Завдання статті** полягає у здійсненні діагностики введення інноваційних практик в університетську освіту, вивченні їхнього реального стану і перспектив упровадження в освітній процес ЗВО України.

Виклад основного матеріалу. З огляду на зазначене ми створили опитувальник, який складається з 17 запитань, з них 12 подано з варіантами відповідей, 2 — з короткими відповідями та 3 — передбачають розгорнуту відповідь. Поширення покликання на опитувальник здійснювалося різними інструментами за допомогою таких соціальних мереж, як “Telegram”, “Instagram”, “Viber”.

В опитуванні взяло участь 122 респонденти з різних закладів вищої освіти, а саме: Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного транспортного університету, Національного авіаційного університету, Харківського національного медичного університету, Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, Київського національного університету культури і мистецтв, Київського національного університету технологій та дизайну, Міжнародного науково-тех-

нічного університету імені академіка Юрія Бугая, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Полтавського державного аграрного університету.

Студенти згаданих ЗВО навчаються за такими спеціальностями: 01 «Освіта/Педагогіка», 02 «Культура і мистецтво»; 03 «Гуманітарні науки», 05 «Соціальні та поведінкові науки», 06 «Журналістика», 08 «Право», 10 «Природничі науки», 12 «Інформаційні технології», 13 «Механічна інженерія», 20 «Аграрні науки та продовольство», 22 «Охорона здоров'я», 23 «Соціальна робота», 27 «Транспорт», 29 «Міжнародні відносини».

Оскільки опитувальник було створено та поширено серед здобувачів освіти наприкінці 2023–2024 навчального року, то респонденти зазначали курс, який завершують/завершили. Так, у відсотковому співвідношенні здобувачі освіти, що завершили 2 курс, становили 44,3 %, 1 курс — 29,5 %, 4 курс — 14,8 %, 3 курс — 7,4 %, 5 курс — 4 %.

На нашу думку, першим вагомим викликом сьогодення є запровадження форми навчання у ЗВО. На поставлене запитання респонденти відповіли, що організація навчання в їхньому закладі освіти здійснюється за змішаною формою здобуття освіти — 60,7 %, за очною — 30,3 %, за дистанційною — 9 % (рис. 1).

У зв'язку з тим, що більшість закладів освіти практикує саме змішану форму навчання, на відне запитання було спрямоване на з'ясування думки студентів щодо того формату, якому вони надають перевагу. Так, змішаний форма імпонує — 36,1 %, очна — 34,4 %, дистанційна — 29,5 % опитуваних (рис. 2).

Отже, результати опитування засвідчили, що змішаний формат є доцільним, але водночас і є викликом сьогодення, адже на теренах освітньої парадигми наразі запровадження такої форми здобуття освіти перебуває на етапі експерименту. Варто зауважити, що на законодавчому рівні поняття «змішана форма здобуття освіти» — відсутня (Закон України «Про освіту»).

Окрім того, ми вважаємо, що освітяни враховують думку студентів, адже результати поставленого запитання відповідають бажанням та потребам здобувачів освіти.

Доцільно зауважити, що в умовах повномасштабного вторгнення здійснити організацію навчання за очним форматом у закладах вищої освіти неможливо, оскільки постійні обстріли цивільної інфраструктури (зокрема, освітніх установ) наражають студентів та працівників закладу на небезпеку.

Рис. 1. Щодо запровадження форми навчання у ЗВО

Рис. 2. Щодо пріоритетного формату навчання

Таким чином, наразі заклад освіти, органи державної влади, місцевого самоврядування самостійно визначають формат, за яким будуть навчатися студенти (Козир М., Іващенко А., 2023). На вибір впливає розташування закладу освіти. Адже ЗВО може бути розміщений на території, де ведуться бойові дії чи регіон перебуває під постійними обстрілами або ж поблизу є стратегічний об'єкт. З огляду на перелічені чинники приймається рішення органом державної влади або місцевого самоврядування щодо організації навчального процесу за форматом, який буде найбезпечнішим та найдоцільнішим.

З урахуванням того, що в умовах війни оптимальною формою здобуття освіти є змішаний формат, то, на нашу думку, варто було дізнатися у студентів, яка форма здобуття освіти є результативнішою — очна чи дистанційна. 76,2 % здобувачів вважає дистанційну форму більш ефективною, ніж очну, а 23,8 % — навпаки (рис. 3).

Така статистика може свідчити про прагнення студентів не втратити зв'язок із соціумом,

адже завдяки відвідуванню закладів освіти, навчанню в аудиторіях вони знаходять друзів та більше часу проводять не за гаджетами, а обмінюються думками з одногрупниками наживо. Також ми вбачаємо в здобувачів освіти бажання повернутися в ті часи, коли здобуття освіти відбувалося в очному форматі.

Оскільки освітній процес здебільшого здійснюється за змішаним форматом, в якому викладачі та студенти використовують інноваційні технології, то доцільним було дізнатися, чи розуміють студенти, що таке інновації та інновації в освіті. У результаті ми отримали такі відповіді: — 92,6 % відповіді «так», 7,4 % — «ні».

Загалом процес впровадження інновацій триває, але також є помітною необізнаність здобувачів освіти щодо цього, про це свідчать результати опитування, а саме 7,4 % зі 100 % не розуміють сутності інновацій та їхній функціонал. Така інформація може свідчити про те, що в закладах освіти викладачі не використовують інноваційні продукти або ж застосовують традиційні методи навчання.

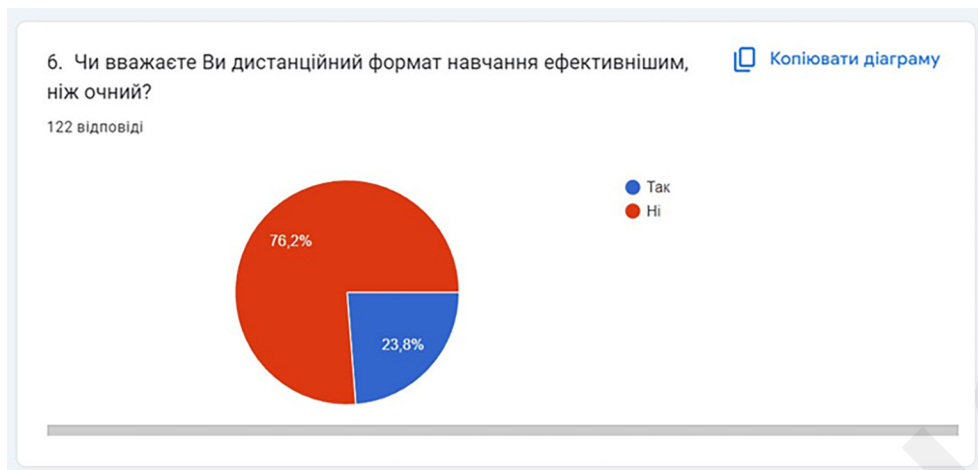

Рис. 3. Щодо ефективності дистанційного формату навчання

З урахуванням зазначеного наступне навідне запитання нашого опитувальника було щодо того, чи використовують педагоги інноваційні практики у ЗВО, у якому навчаються студенти.

84,4 % опитуваних відповіли «так», що свідчить про застосування в освітньому процесі інноваційних практик, 15,6 — «ні», що може вказувати на використання педагогами традиційних методів навчання.

Під час опитування студентів ЗВО було поставлене запитання, на яких дисциплінах застосовують інноваційні технології. У результаті було отримано 86 відповідей.

У зв'язку з тим, що в опитуванні взяло участь 122 здобувачі освіти, можемо припустити, що 36 респондентів утрималось. Два студенти поставили прочерк, що свідчить про відсутність інноваційних технологій в освітньому процесі їхнього ЗВО. Інші респонденти дали такі відповіді:

- 3 студенти: інноваційні практики не застосовуються на заняттях;
- 15 студентів: інноваційні практики присутні на всіх дисциплінах;
- решта зазначила перелік дисциплін.

Проаналізувавши каталог дисциплін, на яких використовуються інноваційні практики, ми з'ясували частоту та однаковість відповідей: педагогіку було згадано 25 разів, іноземні мови — 20 разів, історію — 5, інформатику — 4, інформаційні технології — 3, математику — 3, копірайтінг — 2, проектування — 2, програмування — 2, цифрові ресурси та інструменти консультативної діяльності — 2, коучинг в освіті — 2.

Отже, якщо провести паралель щодо розуміння студентами інновацій та інновацій в освіті, а також застосування їх на практиці, то можна дійти висновку про те, що 9 (7,4 %) зі 100 студентів не розуміє сутності інновацій,

а з відповідей 19 (92,6 %) здобувачів освіти з'ясовано, що педагоги не використовують інноваційні продукти під час навчання.

На нашу думку, це досить значний відсоток, адже в умовах цифровізації інновації є головним елементом та рушієм вдосконалення якості освіти. Це єдиний варіант зручного та найефективнішого методу навчання.

З огляду на отримані відповіді необізнаність студентів та педагогів щодо використання інноваційних технологій призводить до зниження рівня якості освіти та є викликом сьогодення, потребою суспільства у детальній вивченні інновацій загалом.

Для того щоб краще зрозуміти обізнаність студентів щодо інноваційних практик, ми запитали, що для них є інноваційними практиками в освіті, запропонувавши такі варіанти відповідей: сучасний підхід до навчання; урізноманітнення освітнього процесу; неефективне впровадження.

З огляду на зазначені варіанти 64,8 % студентів відповіло, що для них інноваційні практики — це сучасний підхід до навчання, 35,2 % — що це урізноманітнення освітнього процесу. Відповідно «неефективне впровадження» не обрав жоден студент.

Результати відповідей на це запитання засвідчили, що здобувачі освіти вважають інноваційні практики в освіті кроком до покращення та вдосконалення якості освітньої парадигми в Україні.

Інновації в освіті мають безліч різновидів інноваційних технологій, як-от: штучний інтелект, дизайн-мислення, проектне навчання, зворотний зв'язок, віртуальне навчання, електронні платформи, навчання на основі запитів, інтерактивне навчання тощо. Студентам

було запропоновано вибрати серед перелічених вище технологій ті, які найбільше подобаються, або вказати іншу, якої не було серед зазначених.

Серед опитаних перше місце займає використання електронних платформ (28,7 %); на другому — інтерактивне навчання (18 %), на третьому — використання штучного інтелекту (10,7 %) та процесу дизайн-мислення (10,7 %), на четвертому проектне навчання (9,8 %),

на п'ятому — навчання на основі запитів (6,6 %) та зворотний зв'язок (6,6 %), на шостому — приклад віртуального навчання (4,9 %), на сьомому — інше (4,1 %).

На сьогодні студенти вважають найбільш уживаною інноваційною практикою електронні платформи (35,2 %), штучний інтелект (24,6 %), цифрові ресурси (22,1 %) та змішане навчання (16,4 %) (рис. 4).

Рис. 4. Щодо вибору технологій інноваційного навчання

Отже, з огляду на отриману статистику ми вважаємо, що електронними ресурсами користується більшість студентів і викладачів, тому що це оптимізує освітній процес та є досить ефективною інноваційною практикою, яка вміщує весь необхідний матеріал: лекції, презентації, покликання на корисні джерела, практичні, контрольні роботи, тести, а також вбудовану машинну систему оцінювання, яка автоматично рахує бали та переводить оцінку у відповідні критерії, визначені університетом.

Для того щоб розвіяти можливі міфи щодо штучного інтелекту (ШІ) та його застосування в освіті, ми запитали в студентів, чи позитивно впливає ШІ на здобувачів освіти та її якість, підготувавши варіанти відповідей, а саме: «Так»; «Ні»; «Не знаю, бо не користуюся»; «Інше».

Отримали такі результати: «так» — 45,9 %, «ні» — 26,2 %, «не знаю, бо не користуюся» — 18 %, «інше» — 9,9 %.

Студенти, які зазначили «інше», поділилися думкою щодо використання штучного інтелекту в освіті. На думку двох із них, ШІ може здійснювати на освіту як позитивний, так і негативний вплив, тобто 50/50. Ще дев'ятеро студентів вважає, «що штучний інтелект має непоганий вплив на студентів, адже він може розв'язати задачі будь-якого типу, але водночас інформація не завжди може бути коректна, тому студенту слід ретельно перевіряти надану ним інформацію».

Штучний інтелект, який посів друге місце за популярністю серед опитуваних студентів, є викликом і водночас ризиком для суспільства, адже це явище малодосліджене, тому може не покращити знання здобувачів освіти, а, навпаки, бути поштовхом до деградації та сприяти поширенню фейкової інформації.

На сайті компанії “GigaCloud” зазначено, що нині ШІ є одним із найвідоміших понять у діджиталізаційному світі. За прогнозами фахівців у сфері цифровізації ШІ до 2035 р. піднесе світову економіку на вищий рівень та поповнить грошовий баланс на 15,7 трильйона доларів.

Із винаходом штучного інтелекту постає завдання для педагогів: дослідити таку технологію, аналіз якої є досить копітким процесом, тоді як студенти вже активно застосовують її на практиці. Інакше кажучи, штучний інтелект — це робот, який виконує завдання замість здобувачів освіти та навчається за них, генеруючи відповіді.

Також на згаданому вище сайті зазначено, що ШІ (artificial intelligence) — «це метод змусити комп'ютер чи програмне забезпечення “мислити” як людський мозок».

Ознайомившись з історією розвитку ШІ, ми спроектували лінійну інфографіку, в якій зазначено періоди розквіту та занепаду ШІ (рис. 5).

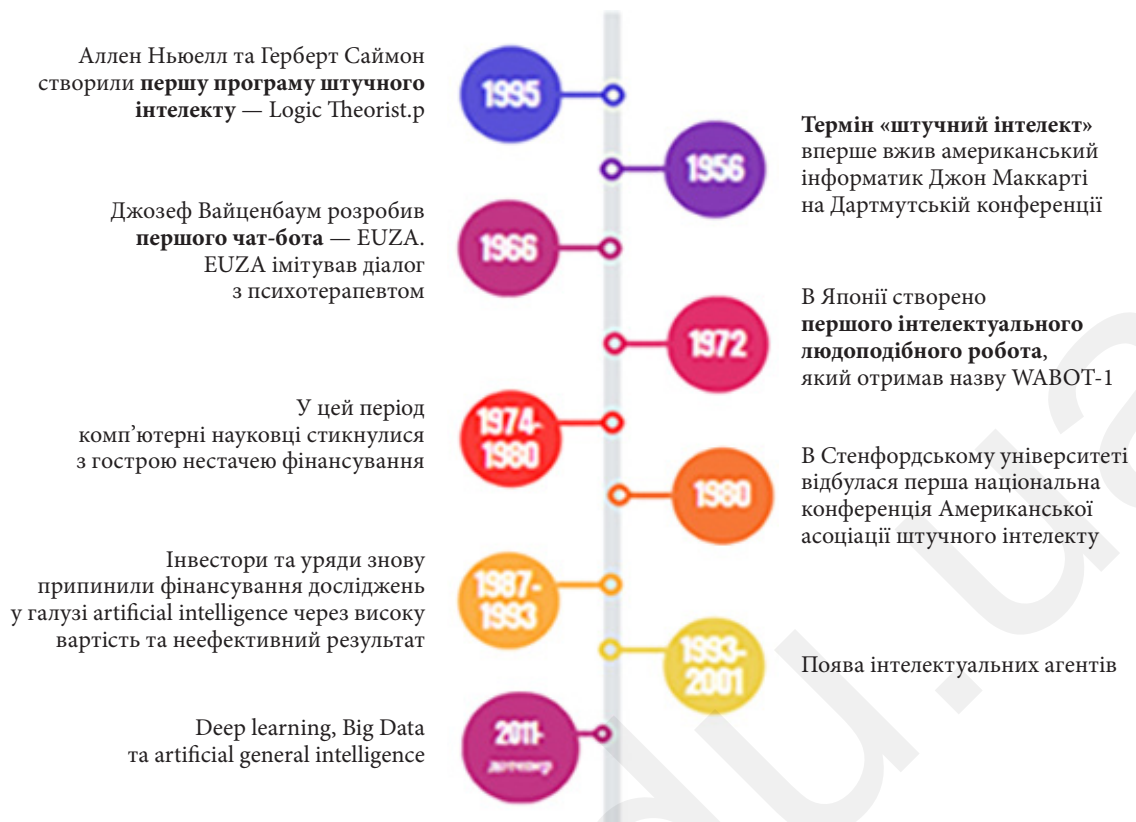

Рис. 5. Лінійна інфографіка періодів розквіту та занепаду ШІ

Першим вагомим ризиком є рівень кон-курентоспроможності людини. Якщо студент у теорії застосує штучний інтелект, то досконало зробить роботу, а от на практиці йому потрібно буде самостійно виконувати завдання.

Отже, з урахуванням зазначеного, можемо дійти висновку про те, що штучний інтелект передбачений тільки для теоретичного аспекту. Коли студент вивчатиме теорію за допомогою ШІ, який блокує критичне мислення, фантазію, то в практичному аспекті здобувач освіти не зможе продемонструвати свої вміння та знання.

Кожен новий винахід, у тому числі й інновації, мають як переваги, так і недоліки. Для того щоб зрозуміти, чи є недоліки в інноваційних практиках, ми запропонували студентам відповісти на таке запитання: «Які недоліки Ви помітили під час використання інноваційних практик? Якщо наявні недоліки, то зазначте, які саме». Варіанти відповідей: «Наявні», «Немає», «Інше». У результаті опитування ми отримали 120 відповідей.

У зв'язку з тим, що в опитуванні загалом взяло участь 122 здобувачі освіти, можемо припустити, що 2 учасники утрималися (це може свідчити про невикористання ними інноваційних практик). Також один студент зазначив:

«Не маю достатньо досвіду у використанні інноваційних практик, тому не можу сказати». Решта респондентів відповіла так: 77,5 % — немає недоліків; 13,3 % — є недоліки, 9,2 % конкретно вказали, з якими проблемами у використанні інноваційних практик доводилося стикатися:

Серед наявних недоліків у використанні інноваційних практик основною причиною здебільшого зазначено повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України, а саме постійні обстріли стратегічних об'єктів, що призводить до вимкнення електроенергії, перебоїв у зв'язку та інтернеті, внаслідок чого не має змоги застосовувати інноваційні практики.

Наступне навідне запитання було спрямоване на збір інформації щодо переваг впровадження інноваційних практик у вищій освіті України. Так, 73 % респондентів відповіло, що перевагою впровадження інноваційних практик є забезпечення ефективнішого навчання, 68,9 % — сприяння розвитку вищої освіти в Україні, 63,1 % — задоволення потреб сьогодення; 54,1 % — доступність освіти, 2,5 % вказали на відсутність переваг.

Отже, інноваційні практики в галузі вищої освіти перебувають на етапі впрова-

дження та корегування, адже помітні недоліки, які потребують усунення та доопрацювання. На такий висновок наштотують думки трьох (2,5 %) студентів, які вважають що у впровадженні інноваційних практик немає переваг. Однак більшість здобувачів освіти позитивно відгукується про інновації в освіті. На їхню думку, це є запорукою високої якості освіти в Україні та розв'язання тих проблем і труднощів, з якими стикаються студенти в умовах сьогодення (Дубасенюк О., 2014. С. 12–28).

З огляду на ситуацію в Україні та складнощі навчання під час війни ми поставили запитання щодо доцільності впровадження інноваційних практик в умовах війни. 97,5 % студентів відповіли ствердно, 1,6 % опитаних заперечив таку доцільність. Також один (0,8 %) студент зазначив, що йому складно відповісти на це запитання.

На завершення нашого опитування ми запропонували здобувачам освіти зазначити, якого інноваційного продукту, на їхню думку, не вистачає в освітньому процесі й пояснити чому. Ми отримали 61 відповідь. Оскільки в опитуванні загалом взяло участь 122 здобувачі освіти, то можемо припустити, що 61 (половина) учасник опитування утримався.

Проаналізувавши каталог отриманих відповідей, ми з'ясували, як часто респондентами зазначалися однакові відповіді. Двоє студентів поставили прочерк, що може свідчити про відсутність пропозицій або небажання відповідати. 15 студентів відповіло, що в освітньому процесі достатньо впроваджено інноваційних продуктів. 4 здобувачі освіти зазначили, що складно дати відповідь.

Решта студентів поділилася власними думками щодо інноваційних продуктів, яких бракує в освіті дорослих: *інтерактивного навчання; дебатів; окулярів віртуальної реальності; доступу до електронних бібліотек різних університетів України та світу; вільного використання ІІІ; симуляцій; персоналізованих навчальних платформ з використанням штучного інтелекту; гейміфікації в навчанні тощо.*

Таким чином, проаналізувавши відповіді, ми виявили низку проблем, з якими стикнулися студенти під час користування інноваційними продуктами, як-от: нерозуміння та невикористання викладачами інноваційних практик, недостатня кількість безоплатних аналогів інноваційних продуктів в Україні, недоступність до електронних журналів

з оцінками для студентів тощо. Також із відповідей респондентів можна простежити прогалини в сучасній освіті, що призводять до небажання навчатися; переваги, які варто враховувати й розвивати далі; потреби та бажання здобувачів освіти ХХІ ст., на які слід звернути увагу.

Перелічені вище проблеми, поради та рекомендації студентів є приводом для освітян змінювати, вдосконалювати й урізноманітнювати навчальний процес. Зокрема, усунути наявні недоліки у використанні інноваційних практик, популяризувати інновації в освіті, розробити методичні рекомендації щодо використання інноваційного продукту в освіті. І лише згодом, подолавши перешкоди на шляху до вивчення інноваційних практик, створювати й запроваджувати інноваційні продукти, запропоновані здобувачами освіти (Огієнко О., 2019. С. 20–22)

Висновки. Таким чином, підбиваючи підсумки отриманих статистичних даних в ході опитування, можемо зазначити, що більшість студентів навчається за змішаним форматом, що відповідає їхнім бажанням та потребам. Це свідчить про те, що думка здобувачів освіти враховується під час планування та здійснення освітнього процесу викладачами й адміністрацією закладів освіти.

Майже всі студенти, які взяли участь в опитуванні, знають сутність інновацій та інновацій в освіті, що свідчить про їхню обізнаність у застосуванні інноваційних практик. Для здобувачів освіти інноваційні практики — це сучасний підхід до навчання та урізноманітнення освітнього процесу. Педагоги, які викладають в закладах вищої освіти, застосовують інноваційні технології під час вивчення багатьох дисциплінах.

Серед упроваджених інноваційних технологій студентам подобається таке: інтерактивне навчання, користування електронними платформами, штучним інтелектом та процесом дизайн-мислення. Найбільш вживаною інноваційною практикою здобувачі освіти вважають електронні платформи, штучний інтелект та цифрові ресурси. До того ж отримані відповіді студентів свідчать про те, що штучний інтелект позитивно впливає на якість вищої освіти.

Із відповідей здобувачів освіти на поставлені запитання щодо переваг та недоліків упровадження інноваційних практик у вищій освіті України з'ясовано таке. Перевагами є те, що інноваційні технології забезпечують ефективніше навчання, сприяють розвитку вищої освіти

в Україні та задовольняють потреби сьогодення. Недоліки відсутні.

Серед інноваційних продуктів, запропонованих студентами, нам імпонують такі варіанти: окуляри віртуальної реальності, платформа з доступом до електронних бібліотек світу, індивідуальна програма викладача для задачі робіт, інтерактивна платформа з адаптивним навчанням, програма-месенджер для викладача та студен-

тів, платформа з тестовим наповненням та платформа для інтеграції гейміфікації в навчання.

Завдяки впровадженню в умовах війни інноваційних продуктів з урахуванням практико-орієнтованого підходу освітній процес буде якісним, різноманітним та привертатиме увагу студентів, стимулюватиме їх до навчання та мотивації, адже думка кожного здобувача освіти має бути врахованою.

ДЖЕРЕЛА

1. Братко М.В., Козир М.В. Педагогічна інноватика: навч.-метод. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 272 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40105>
2. Ганечко І., Афанасьєв К. Інноваційні проекти та штучний інтелект: нові можливості. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доповідей XIV Міжнародного бізнес-форуму* (Київ, 23 березня 2023 року). Київ, 2023. С. 155–157.
3. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. пр.* Житомир, 2014. С. 12–28.
4. Желанова В.В., Козир М.В. Використання ІКТ і медіаресурсів студентами-філологами в освітньому процесі ЗВО: моделі й стратегії. *Педагогічна освіта: теорія та практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 38 (2) С. 44–50. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/345>
5. Інноваційна практика інжинірингу. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2fd58b66-da6e-4850-a43b-13c8b8178171/content>
6. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: моногр. / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л.З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
7. Козир М., Іващенко А. Цифрові технології як інструмент консультативної діяльності в освіті дорослих. *Педагогічна освіта: теорія та практика. Психологія. Педагогіка*. 2023. № 39 (1). С. 73–79 URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/365>
8. Козир М., Сад А. Виклики та ризики впровадження інноваційних практик у вищу освіту України. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2023. № 40 (2). С. 65–69. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/385>
9. Огієнко О. Інноваційний розвиток освіти дорослих як вимога сучасності. 2019. С. 20–22. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1.pdf>
10. Фішер Річард. Як ми ледь не знищили самих себе. 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-56904731>
11. Швидун В.М. Інноваційні процеси в освіті України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 81. С. 87–90.
12. Що таке штучний інтелект: історія, види та складові. URL: <https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-shtuchnij-intelekt-istorija-vidi-ta-skladovi>
13. Яцюк Д. Чи може Chat GPT замінити людський інтелект. 2023. С. 151–152.
14. Alisic, E., Bus, M., Dulack, W., Pennings, L., & Splinter, J. (2012). Teachers' Experiences Supporting Children after Traumatic Exposure. *Journal of Traumatic Stress*. Vol. 25, No.1. Pp. 98–101.
15. Klaus, D. (2022) Implementing a Trauma-Informed Compassionate Classroom to Increase Student Engagement and Academic Achievement: doctoral thesis. Wilmington University. 115 p.

REFERENCES

1. Bratko, M. V., & Kozyr, M. V. (2021). Pedagogical innovations. [Pedagogical Innovations]. Navchalno-metodychni posibnyk, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, 272 p. ISBN 978-617-658-105-5 [in Ukrainian]. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40105>
2. Hanachko, I., & Afanasiev, K. (2023). Innovative projects and artificial intelligence: new opportunities. [Innovative Projects and Artificial Intelligence: New opportunities]. *Problems and Prospects of the Development of Innovative Activity in Ukraine: Challenges of wartime*, pp. 155–157 [in Ukrainian].
3. Dubaseniuk, O. A. (2014). Innovations in modern education. *Innovations in Education: Integration of science and practice*. Collection of scientific and methodological works, pp. 12–28 [in Ukrainian].

4. Zhelanova, V. V., Kozyr, M. V. (2022). Vykorystannia IKT i mediaresursiv studentamy-filolohamy v osvithomu protsesi ZVO: modeli i stratehii [Use of ICT and Media Resources by Students of Philology in the Educational Process of Higher Education: Models and strategies.] *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*, 38(2/2022), pp. 44–50 [in Ukrainian].
<https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/345>
5. Innovatsiina praktyka inzhynirynhu [Innovative Engineering Practice]. [in Ukrainian].
<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2fd58b66-da6e-4850-a43b-13c8b8178171/content>
6. Innovatsiini tekhnolohii navchannia v umovakh modernizatsii suchasnoi osvity (2022). [Innovative Learning Technologies in the Conditions of Modernization of Modern Education]. Monohraf, Ternopil: ZUNU. 143 p. [in Ukrainian].
7. Kozyr, M., & Ivashchenko, A. (2023). Tsyfrovii tekhnolohii yak instrument konsultatyvnoi diialnosti v osviti doroslykh. [Digital Technologies as a Tool of Advisory Activities in Adult Education.]. *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*, 39 (1/2023), pp. 73–79 [in Ukrainian].
<https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/365>
8. Kozyr, M., Sad, A. (2023). Vyklyky ta ryzyky vprovadzhennia innovatsiinykh praktyk u vyshchu osvitu Ukrainy. [Challenges and Risks of Implementing Innovative Practices in Higher Education of Ukraine]. *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*, 40 (2/2023), pp. 65–69 [in Ukrainian].
<https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/385>
9. Ohienko, O. (2019). Innovatsiinyi rozvytok osvity doroslykh yak vymoha suchasnosti. [Innovative Development of Adult Education as a Modern Requirement]. Pp. 20–22 [in Ukrainian].
<https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1.pdf>
10. Richard Fisher. (2021). Yak my led ne znyshchylы samykh sebe [How We almost Destroyed Ourselves]. [in Ukrainian].
<https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-56904731>
11. Shvydun, V. M. (2022). Innovatsiini protsesy v osviti Ukrainy [Innovative Processes in the Education of Ukraine]. *Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools*, 81, pp. 87–90 [in Ukrainian].
12. Shcho take shtuchnyi intelekt: istoriia, vydy ta skladovi [What is Artificial Intelligence: History, types and components]. [in Ukrainian].
<https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-shtuchnij-intelekt-istorija-vidi-ta-skladovi>
13. Yatsiuk, D. (2023). Chy mozhe Chat GPT zaminyyti liudskyyi intelekt [Can Chat GPT Replace Human Intelligence]. Pp. 151–152 [in Ukrainian].
14. Alisic, E., Bus, M., Dulack, W., Pennings, L., & Splinter, J. (2012). Teachers' Experiences Supporting Children after Traumatic Exposure. *Journal of Traumatic Stress*, Vol. 25, No.1, pp. 98–101 [in English].
15. Klaus, D. (2022). Implementing a Trauma-Informed Compassionate Classroom to Increase Student Engagement and Academic Achievement: doctoral thesis. Wilmington University. 115 p. [in English].

Kozyr M., Sad A.

DIAGNOSTICS OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PRACTICES IN UNIVERSITY EDUCATION: REAL STATE AND PROSPECTS

The article examines the diagnostic stage of the implementation of innovative practices in university education, their relevance, real state and prospects that affect the development or decline of this field. The authors emphasise the importance of using innovative digital resources in the system of adult education, especially in the conditions of modern crises. The main goal of the article is to track the actual problems faced by students during their studies in the conditions of war in the implementation of innovative practices and to prevent possible risks in the field of higher education. The article examines the current challenges, feasibility of use and ways to minimize the risks of innovation, analyzing the advantages and disadvantages of such artificial intelligence tools.

The authors also identify the main characteristics of the concepts of "innovation" and "innovative practices" aimed at ensuring quality education in crisis conditions, such as full-scale war and power outages. Attention is paid to the impact of the European educational space on higher education in Ukraine, in particular the integration of European education standards. The problems of the adult education system in Europe are analyzed, where the training of highly qualified teachers is especially relevant.

The conclusions emphasize that the implementation of innovative practices in higher education is a decisive factor for preserving the intellectual potential of the nation in the conditions of the 21st century. Almost all students who took part in the survey know the essence of innovation and innovation in education, which indicates their awareness of using innovative practices. For those seeking education, innovative practices are a modern approach to learning and diversification of the educational process. Teachers who teach in institutions of higher education use innovative technologies in many disciplines.

Among the implemented innovative technologies, students like: interactive learning, use of electronic platforms, artificial intelligence and design thinking process. Educators consider electronic platforms, artificial intelligence and digital resources to be the most used innovative practice. In addition, the received answers of students indicate that artificial intelligence has a positive effect on the quality of higher education. From the answers of the students of education to the questions regarding the disadvantages and advantages of the implementation of innovative practices in the higher education of Ukraine, it was found that there are no disadvantages, and the advantages are that innovative technologies provide more effective learning, contribute to the development of higher education in Ukraine and meet the needs of today.

Keywords: higher education, innovations, innovative practices, European standards, university education, artificial intelligence.

Стаття надійшла до редакції: 25.09.2024 р.
Прийнято до друку: 10.10.2024 р.